

YAECI

Godišnji indikator troška energije uređaja (eng. Yearly Appliance Energy Cost Indication)

Inteligentna energija Europe (eng. Intelligent Energy – Europe)

YAECI IEE/11/843/SI2.615934

Objava za medije

Ovaj objavu izradio je Energetski Institut Hrvoje Požar

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Communities. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

O projektu

Projektom „Godišnji indikator troška energije uređaja“, koji je sufinanciran od strane programa Europske komisije - Inteligentna energija Europe, želi se prenijeti potrošačima informaciju o godišnjim troškovima za energiju. Cilj je stimulirati kupovinu učinkovitih uređaja, posebno onih pristupačnijeg cjenovnog razreda, ali i povećati udjel učinkovitijih uređaja u ponudi. Projektom bi se obuhvatili hladnjaci, ledenice, perilica rublja i suđa, sušilice, split sustavi (klima uređaji) i televizori, odnosno većina uređaja potrebnih za funkcioniranje kućanstva.

Glavna prednost biti će upravo za potrošače, jer oni mogu lakše usporediti troškove rada proizvoda kada kupuju novi uređaj i cijene uređaja. Time im se olakšava odabir onih proizvoda s najnižim ukupnim životnim troškovima uređaja. Također, distributeri će imati koristi, jer imaju dodatni podatak koji će privući pažnju potrošača te imaju jače argumente za prodaju cjenovno više pozicioniranih proizvoda. Dodatno, dolazi do poticaja uključenja što učinkovitijih uređaja na ukupnoj ponudi na tržištu Republike Hrvatske.

Energetska oznaka uređaja daje kupcima informaciju o razredu energetske učinkovitosti, potrošnji energije i druge podatke vezane uz energiju i ključne tehničke specifikacije. Ipak, najvažniji podatak koji kupac najbolje prepoznaje nije dan energetsom oznakom, a to je godišnji trošak za energiju potreban za rad uređaja. Kao što je poznato, proizvod koji je nešto skuplji može imati niže ukupne troškove u životnom vijeku, jer je učinkovitiji, te stoga ima niži godišnji trošak rada nego jeftiniji proizvod. Međutim, s aktualnim informacijama iz energetske oznake potrošač može samo procijeniti godišnje troškove množenjem potrošnje energije (na energetske oznaci) sa jediničnom cijenom električne energije i/ili vode, koja je jedva poznata među potrošačima. Uključivanje (godišnjih) troškova na energetske oznake nije moguće zbog toga što cijene električne energije variraju širom EU-a, kako geografski tako i vremenski, a oznaka je ista za cijelu EU. Dodatno, podaci na energetske oznaci su fiksni nakon što je proizvod stavljen na tržište.

U sklopu projekta uspostavljena je plodonosna suradnja s dva distributera u Republici Hrvatskoj – E plus d.o.o. sa svojim maloprodajnim brandom Elipso te Svijet medijom d.o.o. U suradnji s distributerima, u zadnje tri godine uočen je značajan pomak prema većem udjelu u prodaji učinkovitijih uređaja što je i željeni cilj svih zemalja Europske Unije.

Projekt je u potpunosti kompatibilan s politikom i provedbom smanjenja potrošnje energije u zemljama Europske Unije i Republici Hrvatskoj te se nadograđuje na dosadašnje aktivnosti, planove i ciljeve. Inicijativa za provedbom projekta na široj razini (11 zemalja Europske Unije i Republika Hrvatska) došla je iz Nizozemske, točnije NL Agencije, gdje se slične aktivnosti provode od kraja 2010. godine.

Pitanja i odgovori

1. Recite nam nešto više o projektu „Godišnji indikator troška energije uređaja“ (Yearly Appliance Energy Cost Indication) i kako je došlo do inicijative za razvoj jednog takvog programa te koji su ciljevi?

Projektom „Godišnji indikator troška energije uređaja“, koji je sufinanciran od strane programa Europske komisije - Inteligentna energija Europe, želi se prenijeti potrošačima informaciju o godišnjim troškovima za energiju. Cilj je stimulirati kupovinu učinkovitih uređaja, posebno onih pristupačnijeg cjenovnog razreda, ali i povećati udjel učinkovitijih uređaja u ponudi. Projektom bi se obuhvatili hladnjaci, ledenice, perilica rublja i suđa, sušilice, split sustavi (klima uređaji) i televizori, odnosno većina uređaja potrebnih za funkcioniranje kućanstva. Projekt je u potpunosti kompatibilan s politikom i provedbom smanjenja potrošnje energije u zemljama Europske Unije i Republici Hrvatskoj te se nadograđuje na dosadašnje aktivnosti, planove i ciljeve. Inicijativa za provedbom projekta na široj razini (11 zemalja Europske Unije i Republika Hrvatska) došla je iz Nizozemske, točnije NL Agencije, gdje se slične aktivnosti provode od kraja 2010. godine.

2. Tko su partneri projekta na nacionalnoj razini?

U sklopu projekta uspostavljena je plodonosna suradnja s dva distributera u Republici Hrvatskoj – E plus d.o.o. sa svojim maloprodajnim brandom Elipso te Svijet medijom d.o.o.

3. Što donosi uvođenje godišnjeg indikatora troška energije uređaja?

Energetska oznaka uređaja daje kupcima informaciju o razredu energetske učinkovitosti, potrošnji energije i druge podatke vezane uz energiju i ključne tehničke specifikacije. Ipak, najvažniji podatak koji kupac najbolje prepoznaje nije dan energetsom oznakom, a to je godišnji trošak za energiju potreban za rad uređaja. Kao što je poznato, proizvod koji je nešto skuplji može imati niže ukupne troškove u životnom vijeku, jer je učinkovitiji, te stoga ima niži godišnji trošak rada nego jeftiniji proizvod. Međutim, s aktualnim informacijama iz energetske oznake potrošač može samo procijeniti godišnje troškove množenjem potrošnje energije (na energetske oznaci) sa jediničnom cijenom električne energije i/ili vode, koja je jedva poznata među potrošačima. Uključivanje (godišnjih) troškova na energetske oznake nije moguće zbog toga što cijene električne energije variraju širom EU-a, kako geografski tako i vremenski, a oznaka je ista za cijelu EU. Dodatno, podaci na energetske oznaci su fiksni nakon što je proizvod stavljen na tržište.

4. Koje su sve aktivnosti uključene u provedbi projekta?

Provedene aktivnosti se mogu pojednostavljeno podijeliti na izradu baze podataka sa godišnjim troškovima rada, primarno u suradnji sa distributerima te dostaviti informacije o godišnjem trošku energije u prodavaonicama i preko interneta. Kao završna aktivnost koja još preostaje je evaluacija utjecaja projekta. Ono što je potrebno napomenuti da su iskustva u provedbi projekta iskorištena kako bi se omogućila shema sufinanciranja najučinkovitijih uređaja, što je aktivnost s kojom Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost započinje sredinom ove godine.

5. Kakva je reakcija proizvođača bijele tehnike i distributera?

Dosadašnje reakcije svih aktera na tržištu bile su pozitivne, od proizvođača i distributera, do predstavnika ministarstva i organizacija koje se bave promoviranjem energetske učinkovitosti.

Što konkretno uvođenje godišnjeg indikatora znači za krajnjeg kupca?

Glavna prednost biti će upravo za potrošače, jer oni mogu lakše usporediti troškove rada proizvoda kada kupuju novi uređaj i cijene uređaja. Time im se olakšava odabir onih proizvoda s najnižim ukupnim životnim troškovima uređaja. Također, distributeri će imati koristi, jer imaju dodatni podatak koji će privući pažnju potrošača te imaju jače argumente za prodaju cjenovno više pozicioniranih proizvoda. Dodatno, dolazi do poticaja uključenja što učinkovitijih uređaja na ukupnoj ponudi na tržištu Republike Hrvatske.

Poveznica s nacionalnim aktivnostima

Prema godišnjem planu raspisivanja javnih poziva Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost planira uvesti shemu sufinanciranja kupnje energetske učinkovitih kućanskih uređaja. Poziv je namijenjen isključivo građanima (fizičke osobe), a moći će se ostvariti bespovratna sredstva za kupnju energetske najučinkovitijih uređaja na tržištu, prema tehničkim smjernicama Fonda. Jedno od ograničenja je činjenica da će pojedinac moći kupiti samo jedan sufinancirani uređaj, prije svega zbog želje osiguranja dostupnost sheme što širem krugu naših građana.

Prema dosada dostupnim podacima shema sufinanciranja biti će uvedena za sve značajnije kućanske uređaje – perilice i sušilice rublja, perilice posuđa te hladnjaci, zamrzivači i hladnjaci sa zamrzivačem. Točan iznos subvencije nije poznat, ali preliminarni proračuni pokazuju iznos između 500 i 1000 kuna po kupljenom uređaju. Sam iznos visine subvencije ovisi o više čimbenika koje je potrebno analizirati.

Prvi segment je stanje na tržištu kućanskih uređaja u Republici Hrvatskoj. Bilo je potrebno utvrditi trenutni prosjek tržišta prema energetske oznakama ali i tehničkim specifikacijama. Cilj uvođenja sheme sufinanciranja je već prilikom kupnje umjesto prosječnog uređaja, građane potaknuti prema najučinkovitijim uređajima čime se osigurava smanjenje potrošnje energije i vode te posljedično niži negativni utjecaj na okoliš. Uz navedeno analizirana je i trenutna dostupnost uređaja svih energetske razreda kao i cijene navedenih uređaja. U ovom segmentu korišteni su svi dostupni podaci uz isticanje iskustava i podataka dobivenih je preko EU YAECI (Godišnji indikator troška energije uređaja – eng. Yearly Appliance Energy Cost Indication) projekta, koji u Republici Hrvatskoj provodi Energetski institut Hrvoje Požar, te pokušava kupcima kućanskih uređaja dati dodatne informacije uz energetske oznake. Energetska oznaka uređaja daje kupcima informaciju o razredu energetske učinkovitosti, potrošnji energije i druge podatke vezane uz energiju. Ipak, najvažniji podatak koji kupac najbolje prepoznaje nije dan energetske oznakom, a to je godišnji trošak za energiju potrebnu za rad uređaja. Zato se kupcima kao dodatna informacija daju godišnje troškovi rada (cijena preuzete energije). U sklopu YAECI projekta, početkom 2014. godine, rađeno je istraživanje tržišta kućanskih uređaja u Republici Hrvatskoj prema podacima dobivenim od

strane distributera. Svrha istraživanja tržišta je evaluacija učinaka projekta i praćenje pomaka prema energetske učinkovitijim razredima. Naglasak je stavljen na udjele uređaja prema energetskim razredima u ukupnoj prodaji za pojedine grupe i podgrupe.

Uz samo tržište utjecaj na visinu subvencije ima i način korištenja pojedinih uređaja te cijene energije i vode. Kroz analizu tržišta električne energije i vode dobivene su jedinične cijene najdominantnije za hrvatska kućanstva. Kroz anketiranje građana (uzorak razrađen prema geografskoj, demografskoj i ekonomskoj slici Hrvatske) dobiveni su referentni načini korištenja što se prije svega odnosi na godišnji broj ciklusa kod perilica i sušilica te rad uređaja u višem i nižem tarifnom razdoblju kod električne energije.

Sama provedba sheme mora osigurati i ostvarenje ciljeva, ali i maksimalno pojednostavniti proceduru kako se ne bi na tržište unijele nedoumice. Tako, shema mora biti provediva, odnosno usklađena sa zakonskom regulativom u Republici Hrvatskoj, EU direktivama, zakonskim i internim dokumentima koji uređuju poslovanje FZOEU-a, nacionalnim strateškim dokumentima, realnim stanjem na tržištu uz potpuni plasman alociranih sredstava. Shema mora biti jednostavan za sve dionike Programa. Prije svega se ovdje misli na kupce uređaja, ali i prodavače. Iz toga razloga se mehanizam i prilagodio da se potiče samo jedan razred energetske učinkovitosti (A+++) za sve uređaje te da je iznos subvencije fiksna. Time se u promidžbenoj kampanji prema kupcima, ali i razgovoru s distributerima mogu artikulirati jasni kriteriji, jednostavni za provedbu. Uređaji koji se sufinanciraju moraju donijeti i dugoročniju društvenu korist, odnosno da omjer uloženi sredstava te energetske i ekološke dobrobiti bude optimalan. Dugoročno, a životni vijek opreme je 12 odnosno 15 godina, najveće dobrobiti donose upravo najučinkovitiji uređaji, iako gledano kratkoročno (do 5 godina) tome nije tako. Dodatno, sama logika uvođenja sheme sufinanciranja podrazumijeva stav poticanja najboljih uređaja na tržištu jer je većina ostalih isplativa sama po sebi.

Zaključno, uspostavljanjem sheme sufinanciranja te dodatnim provođenjem edukacijskih kampanja želi se pozitivno utjecati i na tržište i na građane. Uočeno je da kod većine kategorija kućanskih uređaja na tržištu postoji neadekvatna ponuda onih najučinkovitijih, A+++ energetske razreda. Želja je utjecati na distributere i uvoznike da povećaju ponudu čime se osigurava buduća kupnja najučinkovitijih uređaja bez sustava poticanja. Prema rezultatima anketa većina građana ne razumije u potpunosti ili uopće ne razumije energetske oznake. Iz toga razloga vrlo je bitno educirati građane kroz provođenje edukacijskih kampanja. Uvođenjem sheme sufinanciranja daje se mogućnost sudjelovanja u povlačenju sredstava FZOEU- a onih građana koji inače ne mogu sudjelovati u ostalim programima jer su slabije ili srednje kupovne moći. Ono što je uočeno je da se najveći dio kućanskih uređaja u sektoru kućanstva približava kraju životnog vijeka ili je ta granica čak i prijeđena. Uvođenjem sheme sufinanciranja potaknuti će se nužna izmjena dotrajali uređaja, čime se utječe na smanjenje neposredne potrošnje te na oporavak tržišta kućanskih uređaja. Prema rezultatima anketa o starosti kućanskih uređaja postojeće

tržište ima potencijal značajnijeg povećanja u narednom razdoblju, što može pridonijeti gospodarskom oporavku Republike Hrvatske.

(Last page:)

YAECI - Yearly Appliance Energy Costs Indication

www.appliance-energy-costs.eu

Contacts to project partners:

<http://www.appliance-energy-costs.eu/eu/contacts/>

Disclaimer

The YAECI Project has been supported by the Intelligent Energy Europe programme. The sole responsibility for the content of this website lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EACI nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein.